

Obrtnijske stvari.

En večer v dunajskem obrtnijskem muzeji.

Kakor uže tri leta poprej, povabilo je tudi letos za 22. dan marca zvečer vodstvo tehnološkega obrtnijskega muzeja na Dunaji prijatelje tega važnega zavoda, in med temi tudi vse državne poslance k večernici, pri kateri se je v kratkih potezah pokazalo, kako se podučuje v temu zavodu.

Pri večernici zbralo se je v prostorih nižeavstrijskega obrtnijskega društva „Eschenbachgasse“ okrog 7. ure zvečer nad 150 odličnih gostov in prijateljev tega zavoda.

Navzoče pozdravil je najprej društveni načelnik, bivši minister Banhans, ki je na kratko opisal delovanje društva v minulem letu.

Za njim govorilo in razkazovalo je osem učiteljev tega zavoda o raznih predmetih, in to:

1. O lesni obrtniji:

a) profesor Exner, ki je razlagal, kako preostaja sedaj, odkar se za kurjavo porabi toliko premoga, bukov les. Zato izbrala se je posebna komisija, katera preiskuje in poskuša pri živem bukovem lesu, pa tudi pri posekanem, kako bi se odpravile one napake bukovine, zaradi katerih se do sedaj v obrtnijah ne rabi. V ta namen preiskuje se bukovina kemično, preiskuje se, v čem se kemično loči od hrašine, potem pa se delajo vsakovrstne poskušnje, pri katerih ima komisija izrekoma tudi pred očmi, kako bi se mogla bukovina predrugačiti, da bi se rabila za prage pri železnicah mesto hrašine;

b) dalje razlagal je prof. Lauboeck tehniške lastnosti Milantovega (Milantus) lesa, kazaje na kosovih tega lesa, kako vpliva na-nj pritisk navpik z vrha, od strani, krivljenje, in posebno primerjaje ta les z jesenom izrekoma za kolarske izdelke. Dokazovanje svoje, oprto na poskušnje, sklepal je s tem, da Milantov les za kolarske izdelke nikakor ni slabjši od jesenovega lesa;

c) dalje kazala sta dva učenca mizarstva na tem zavodu, Henrik Zaak z Lvova in Vilj. Pichler iz Zagreba, kako dobro sta se v teku 14 dni naučila marmorirasto barvati lesene izdelke, ker sta tam na mestu v prav malem času pobarvala eden steber, eden pa ploščo.

2. Iz oddelka za barvanje:

a) dokazal je prof. Lichtl, kako se tkanine morejo stanovitno barvati z anilinskimi barvami, če se na pomoč vzame Tanin in pa Brechweinstein;

b) adjunkt dr. Suida pa razlagal je nekaj na novo iznajdenih barv, in je razkazaval z njimi barvane tkanine.

3. Iz oddelka za rudninsko obrtnijo in pa elektrotehniko

a) razkladal je profesor Pfaff pomen hitrotekočih parnih strojev, ako se rabijo za električne gonjače;

b) prof. dr. Godeffrog pa je pokazal, kako se kemično pripravijo cinkaste plošče, da se lahko piše na-nje, pa da se pisava tudi lahko zopet izbriše;

c) adjunkt inženir Schlenk pa je razkladal, kako se napeljavajo in razdelavajo električni toki.

Konečno govoril je še enkrat prof. Exner o izgledih in posnetkih tehnološkega obrtnijskega muzeja na Dunaji, in je izrekel, da je ta zavod posnet

po takem izglednem zavodu v Parizu, dalje pa da so Ogri prav po vsem napravili posnetek tega muzeja v Pešti, ki še komaj dobro leto obstoji, pa pri bogati državni podpori tudi prav sijajne vspehe dosega na Ogerskem. Omenjal je, da povsod, izrekoma na Nemškem, takim zavodom dotična mesta zidajo palače, v katerih se veselo širi poduk v raznih obrtnijah, dunajski mestni zastop pa še na podporo ne misli ne, toliko manj pa na to, da bi zavodu pripravil primerno bivališče.

Po teh znanstvenih razpravah posedli so se gostje k pogrnjenim mizam, kjer je vodstvo skrbelo, da so gostje pri čaju ali pivi se mogli razgovoriti in podučiti o osnovi in nadrobnostih tega za prihodnost našega obrtnijstva sila važnega zavoda.

Izmed slovenskih poslancev bil je navzoč pri večernici dr. Poklukar, izmed českih pa Jireček in Mikiška.

Politične stvari.

Govor P. Greuterja

v budgetni debati 10. marca v državnem zboru.

(Dalje.)

Toda, gospôda moja, ondi ne nahajamo le 7, temveč katalog nam kaže 64 učiteljev semitskega rodú. (Čujte, čujte! na desni.) V eni fakulteti ima uže polovico, v drugi jo bo pa skoraj dobila, ako pojde tako na dalje; potem se bodo možje zapadne omike — kristijani niti ne rečem ne — popolnoma v kot potisnili in zaradi tega imam prav, če trdim: ako pojde v tem smislu na dalje, prestala bo dunajska univerza biti, ker se bo spremenila v drugo orientalno akademijo. (Živahna veselost na desni, sikanje in zasmehovanje na levi.)

Uže vem, kaj mi bote odgovarjali. Da, bote rekli, naše temeljne postave ne delajo razločka med verami, še manj pa med verniki. Res je tako. Jaz se tem odnošajem nisem upiral raz stališča temeljnih postav, kajti, če temeljne postave tudi dopuščajo in če ministerstvo tudi ne žali temeljnih postav, če se bodo vsi kristijani odgnali in sami židje nastavili, vendar ni nikjer v ustavi zapisano, da bi se moralo tako izključljivo postopati. Tudi ne bom o tem govoril, da je bila večina naših sedanjih univerz od prednikov našega presvitlega cesarja kot katolišk učni zavod ustanovljena in so se ji katoliški zakladi določili; tista ustanovna pisma založili ste „ad acta“ in iz katoliških ustanovnih denarjev se je napravil pravi „košer“ (židom čista reč) (veselost) in v tem smislu ravno pri nas v temeljnih postavah nimamo razločka med verami in verniki.

Ako Vam je bilo s preobratom teh ustanovnih denarjev tako lahko, se zná pač lahko primeriti, da bodo prišli svoje dni ljudje, ki bodo ravno tako naredili s posestnimi polami v zemljiščinih knjigah. Kdor pravi „A“, reči mora tudi „B“ in naj ga tudi kaj boli za to!

Od kod pa izvira to velikansko usiljevanje židov k podučevanju na univerzi? Židovski učenjaki znajo jako dobro računati in večina teh mladenčev si misli, da bodo pri podučevanju na univerzi prav dobro opravili in da jim bo posebno pri vspešnem postopanju na univerzi pšenica še prav posebno cvetela. Dokazal Vam bom. Morda mi bode ugovarjali: saj vlada nikogar ne imenuje, kogar ne priporoča kolegij profesorjev. Na to moram na ves glas reči, da to nikakor ni res. Predlog, ki ga stavi fakulteta, za visoko naučno upraviteljstvo nikakor ni merodajen, lahko ga sprejme, pa ravno tako